

este frust în el, ori dispoziție pitorescă, sau reminiscență a obîrșilor joase sociale. „Coșmarul” dramei trece din registrul ipotezelor oriñice în registrul euforiilor divagante ale stărilor de beție. Problemele de conștiință ale familiei nu se mai întrupează și nu mai prind viață, oarecum din afară, în ochii îngrijorați și neajutorați ai mamei, (care, aici, la Cluj, își rarefiază la maximum prezența: Rodica Daminescu), ci în mintea, aburită de șampania revelionului, a „șefului” familiei, Aurel; în gestul plin de sine, condescendent ori poruncitor, cu care domină lumea din jur, el ascunde în fond conștiința cea mai tragic obsedată de propria ei șubrezenie, cea mai temătoare de tîrcoalele inchizitoriale ale trecutului.

Drama lui D. R. Popescu se centrează așadar, în viziunea lui Vlad Mugur, în jurul acestui trecut, personificată în persoana lui Tudor-tatăl, și al modului în care intempativă lui intrare în scenă dislocă dulcele climat sărbătorec al serii. O vagă aducere aminte a *Inspectorului de poliție*, prin apariția misterioasă a căruia, Priestley pusese sub semnul întrebării onorabilitatea și morală lumii burgheze, pare să fi stăruit în Vlad Mugur la închipuirea spectacolului său. Păreră aceasta ni se impune cu atît mai mult cu cît l-a invitat pe G. Ionescu-Gion să interpreteze rolul. Ceea ce înseamnă că a știut nu numai că distincția fără fisură a artei lui Ionescu-Gion se va repercuta asupra întregii distribuții, dar mai ales a știut în ce măsură instrumentele discreției cu care actorul bucureștean operează cu predilecție, se potrivesc personajului. Tregerii lui calme, aparent neutre și retractile, dar de o neăbănuită încălcătură explozivă, prin lumea scenei. În adevăr, Tudor (Ionescu-Gion) pătrunde de demult și de departe în ambianța de confort, de bună dispoziție și parcă de bună înțelegere a casei în care, cîndva, fusese tată. Pătrunderea lui, nudă de orice retorică și fals patetism, totuși cald încercătoare, e întîmpinată — dincolo de surprindere, de efortul bucuriei sau de ascunsă jenă — ca un reproș, ca o continuă și grea întrebare. Glasul lui este teșit de modulații, gestul sterp de afecție, mișcarea fermă, dar interzisă ostentației. Jocul lui Gion, mai mult joc de pauze și de priviri, neliniștește, însă, și incită neabănuit de puternic jocul partenerilor. Incită în Anca Neculce-Maximilian (Gilda), jocul unei false exaltări a cărnii, cu o tristă și obosită nonșalanță, în care mai poți bănuși totuși, disponibilități la candoare; incită în George Motoi descoperirea unui febril depozit de luciditate sceptică, potrivite rolului lui Victor; alături de el Viorel Comănici (Ion) — acesta, mai reținut și mai liniar dar nu lipsit de adresă — dă cu autoritate replica lui Valentino Dain. Care, la rîndu-i, trăiește cu crescîndă violență a negării, a spaimii și a gestului criminal ratarea ca om a lui Aurel. Singurele asupra cărora „trecutul” nu operează, sînt „ratele” liniștite, Octavia și Veturia, al căror

pasaj interludic prin dramă e destinat odihnitelor risului, dar cărora Maria Blănaru (Veturia) și îndeosebi Melania Ursu (Octavia) le împrumută o aură de neștiută dar semnificativă și de loc distonantă tristețe.

În sfîrșit — dar nu ultima, nici ultima posibilă — viziunea lui Gh. Harag, la Tg. Mureș. Cum spuneam, am văzut doar un „șnur” — încă crud, încă nelegat, neritmat, cu rolurile încă nu definitiv distribuite, încă nestrinite, nereliefate. (Excepție: Ion Fiscuteanu care promite să domine spectacolul cu o neprevăzută și elocventă îmbinare de grotesc și tragic a rolului central, Aurel, pe care-l secundează tăcută, servilă, umbrită în personalitatea sa, Livia (Maya Indrieș, inteligent fără pretenții scenice în acest rol). Nu voi putea de aceea, să dau seamă decît despre intenția regizorului de a pirandelliza cumva, drama, într-un joc „de-a ce-ar fi dacă” al actorilor înșiși. Atmosfera ajunului de An Nou se desenează și ea, — luminos, puternic colorată de intervenții folclorice etc., toate într-un contrast adecuat cu ipoteza de joc a coșmarului. Rezultatele nu sînt lipsite de interes și de eficiență. Ele depind totuși, în ultimă instanță, de ceea ce și de cum vor face actorii.

Florin Tornea

D U E T

de Andi Andrieș
pe două scene:

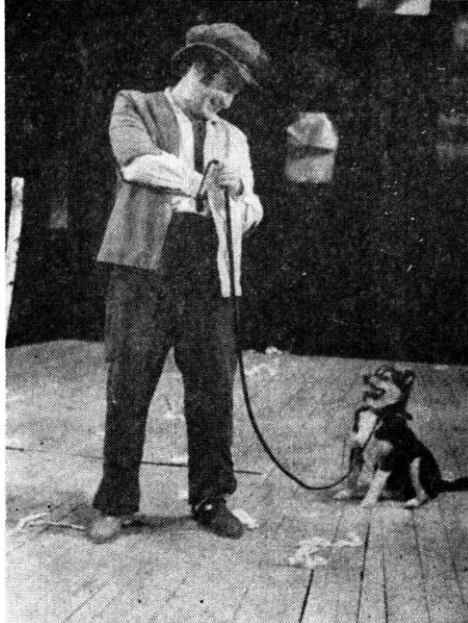
- Iași
- Botoșani

Noua piesă a scriitorului ieșean Andi Andrieș, *Duet*, se alătură prin premisele ei unor lucrări cu tendințe caracteristice, comune multora dintre tinerii noștri autori de teatru. Andi Andrieș optează pentru tema de actualitate și folosește ca armă umorul bonom. În această nouă „comedie în 13 capitole” se descifrează limpede influența Ecaterinei Oproiu, a lui D. R. Popescu, a lui Mircea Radu Iacoban, cu tot cortegiul lor de atitudini și mijloace expresive întîlnite în piesele contemporane cu tineret, cu „dramele integrării” acestuia în viața socială. Și în *Duet* ca și în *Grădina cu trandafiri* (piesa de debut a autorului), se observă un anume interes pentru dezbaterea de idei, un spirit polemic față de înțelegerea unor noțiuni fundamentale: muncă, dragoste, angajare. Caracterul publicistic (decuparea unor

aspecte din existența cotidiană, a unor situații „la zi”, frecvent comentate în presă, la radio sau la televiziune), gustul pentru un spectacol de directă accesibilitate, tonul sincer, direct, familiar — se arată a fi la Andi Andrieș însușiri statornice.

Duet descrie „avatarurile” a doi absolvenți ai Universității, Nic și Luchi, repartizați ca profesori la țară. După confortul citadin, după binefacerile civilizației, după dușul cu apă caldă de la căminul studențesc, după farmecul orelor libere petrecute la „barul de la colț”, cu atmosfera lui zgomotos învăluitoare (muzică beat și pop, pepsi și coniac), iată-i acum pe drumuri desfundate, dormind în odăi pardosite cu lut, spălindu-se la fîntînă, „distrîndu-se” la chermese cu țuică și cu mici, și cu nelipsita Periniță. Pe fundalul pitoresc și amuzant caracterizat al „specificului” celor două medii (e adevărat, că aici autorul nu a ocolit clișeul, locul comun), se construiește o dezbatere în jurul „crizei de adaptare” a celor doi tineri. Contactul cu realitatea satului, cu oamenii prinși — cu grijile și răspunderile lor — într-un mod de existență mai puțin comod, provoacă mutații în conștiința și mentalitatea celor doi eroi și îi face să înțeleagă pînă la urmă necesitatea integrării în societate. Foarte interesantă această „scară” a dezbaterii, pe care eroii lui Andrieș o urcă (în premisă) pentru a descoperi adevărul, pentru a înțelege ceea ce trebuie să ceri și ceea ce trebuie să dai societății, ceea ce ți se cuvine, la ceea ce oferi, ce se cere pus în cumpănă pentru a sfîrși să te decizi la o definitivă angajare întru slujirea idealurilor sociale. Din păcate, această idee majoră a comediei este, cum arătam, doar enunțată, doar în stare de premisă dramatică. Cred că aici, și nu în lipsa de inedit a temei sau în banalitatea subiectului sînt de căutat neajunsurile ce i se pot reproșa noii lucrări a lui Andrieș. Lumea („știută”) a lui Andrieș trăiește prin surprinderea și comunicarea nu lipsite de nerv revelator a unor aspecte și adevăruri ale vieții noastre cotidiene, prin suplețea dialogului și vocația comică a autorului condensată mai ales în cîteva tipuri pitorești (ce-i drept, de plan secundar): Colegul, Colega (profesori, nechemati dar cu pretenții, cu ifose de intelectuali), Diafana (tînră absolventă, plînd deasupra realităților), Moșul (țăran „raisonneur”)...

I se poate însă reproșa lui Andrieș escamotarea aspectului major din tema dezbaterii sale. Autorul face impresia că a ținut să realizeze o comedie de categorie ușoară, că nici nu și-a propus să ducă analiza problemei pînă la ultimele ei consecințe, nici să-i dea o dezlegare categorică. E ceea ce slăbește din puterea argumentelor, destinate să ducă la limpezirea cugetului, la opțiunea finală a celor doi tineri; e apoi, ceea ce explică teșirea conflictului, palida caracterizare a personajelor de prim-plan, plătirea în echivoc a acțiunii lor dramatice. Nici cuplul celor doi tineri Nic și Luchi (cu un profil

Nae Floca-Acileni (Launce) în „Doi tineri din Verona” de Shakespeare, la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani

intelectual foarte sărac, cu o psihologie sumară, lamentabil uneori sub raportul ideilor ce nutrește despre dragoste, muncă și mai ales despre idealul existenței (reduc la ei la confortul cu apă caldă la robinet), nici celelalte personaje piloni ai conflictului, Doctorul, Agronomul, Primarul, Omul serios (exponenți ai perimetrului „pozitiv” social) nu au consistență dramatică, nici farmec. Încît Andrieș nu ajunge să-și ridice comedia la nivelul acelei piese „cu un pronunțat caracter politic”, la care aspira el însuși și pe care i-l atribuie cronicarii locali („Cronica” nr. 2/1971) și nici să-i confere un subtext bogat, o subtilă și convingătoare tratare a unor probleme contemporane.

Dorind în chip legitim să demonstreze roadele colaborării sale cu autorii locali, Teatrul Național din Iași a îmbrățișat cu căldură piesa lui Andrieș. Împreună cu regizorul Victor Tudor Popa, trupa ieșeană a depus eforturi, izbutind neașteptate rezultate în valorificarea textului. Personajele au prins culoare, relațiile dintre ele au fost mai nuanțate, peisajul psihologic a fost îmbogățit cu anunțuri comice, pitorești, semnificative; spectacolul a apărut viu și antrenant, lucrat cu profesionalism. S-a pus în evidență, depășind simplismul sugestiilor literare, caracterul de dezbatere al acțiunii (existent doar embrionar în text) ba chiar s-a lărgit aria de radiație a dezbaterii și a semnificațiilor ei. Numeroase bune momente comice (scenele din bar, întîlnirile de la școală, repetiția de

la căminul cultural, hermesa), sint cu numai pline de culoare, de haz, dar se și constituie în tot atâtea prilejuri de meditație asupra realității. Montarea nu a putut echilibra totuși, ceea ce era dezechilibrat în text, și mai ales finalul precipitat și convențional. De aceea, dacă excelează în prima parte, spectacolul apare secătuit de vigoare după pauză. Reprezentarea se bucură scenografică de o expresivă și economică construcție a lui T. Th. Ciupe. Ea se bazează însă, în principal pe virtuțile actorilor, pe autenticitatea și spontaneitatea jocului, pe știință compozițională. În special, eroii centrali au dobândit relief și viață. Petre Ciubotaru (Nic) a fost o figură, când plină de candoare și haz, când plină de reală gravitate. Mai reținută, dar nu mai puțin autentică, a fost și Domnița Mărculescu (Luchi). În Colega și Colegul, Liana Mărgineanu și Adrian Tuca au realizat două compoziții cu totul remarcabile. Ambii interpreți au dezvăluit dincolo de aparențe, dincolo de desenul comic savuros, pericolul social conținut în atari exemplare umane. Foarte bună, Aurora Roman în Diafana, ca și Puiu Vasiliu, care ne-a înfățișat cu pitorescul cuvenit, un moș hătru și... „modern“. Constantin Popa a desenat chipul Primarului în linii veridice, generatoare de o reală emoție. În fugarele sale apariții, Dionisie Vitcu a fost un excelent „ospătar de tip nou“. În rolurile ingrate ale Doctorului, Agronomului, Omului serios, au evoluat cu exactitate Valeriu Burlacu, Ion Laz, Marcel Finchelescu.

Versiunea de la Botoșani a *Duetului* prezentat în turneu la București a scos, în schimb, în chip violent în evidență slăbiciunile piesei. Regizorul Valeriu Moisescu nu a apelat la binecunoscuta lui fantezie și capacitate inventivă, nu a căutat soluții capabile să sprijine scenic textul. Harnicul colectiv botoșănean a depus zadarnice eforturi — dar văduvit de un real sprijin regizoral, n-a fost în măsură să separe esențialul de neesențial, a lăsat să se piardă culoarea, savoarea, pitorescul, posibilele unor situații, și mai ales a lăsat să se piardă cele câteva puține semnificații. Personajele au evoluat aproximativ sub neatentă, sau prea fugară, supraveghere a regizorului, fapt care s-a răsfrint și asupra unor actori realmente înzestrați care ar fi putut să dea rolurilor relief, nuanțe și chiar strălucire. Ne referim în primul rând la Constantin Măru (Nic), la Nae Floca-Acileni (Primarul), apoi la Ana Vlădescu (Colega), Sică Stănescu (Colegul), Ildico Iarcesk (Diafana). Așa fiind, fiecare s-a descurcat cum a putut, cu armele proprii lui corectitudini profesionale.

În orice caz, așa inexpressivă, pestră și săracă, montarea *Duetului* de la Botoșani a fost totuși acceptabilă, chiar onorabilă, față de spectacolul „șoc“ al aceleiași teatru cu *Doi tineri din Verona*. Așa cum s-a mai scris și cum s-a comentat cu tristețe, singurul lucru autentic și adevărat, singurul element în stare să creeze o relație firească cu publicul a fost cîinele „Crab“... lui Launce. Restul, o jalnică exhibiție, un „răsfăț“ dureros al tinărului regizor Alexa Visarion, în care ne-am pus în urma examenului său de absolvență cu *Cartofi prăjiți cu orice* de Wesker, atîtea (poate prea grăbite) nădejdi. Nu s-a putut urmări nimic din ceea ce am fi dorit să presupunem că este Shakespear, din frumusețea pledoariei sale pentru dragoste și prietenie. În schimb, ne-am pomenit cu stupefacție violentați în sală, de nori de praf și de talaș, de un besmetic du-te-vino „actoricesc“ (nu e de mirare că o băbuță mai slabă de inger a icnit de spaimă). S-a mai putut „urmări“ modul cum actorii transpirau luptînd cu cuțitele în dinți, dîndu-și picioare în spate, sărutînd euforic podeaua prăfuită, tăvălindu-se și dezbrăcîndu-se, autoflagelîndu-se pentru trădare, cu veste de antilopă (și nu ca în filmul polonez *Maica Ioana a ingerilor* pe torsul gol, ci peste cămașa croită după ultima modă). Butoaie cu apă, frînghii, schelete și alte asemenea elemente de recuzită, fără nici o legătură cu textul, folosite exhibiționist, fără nici o logică și discernămint artistic, numai pentru a demonstra „soluțiile“ regizorului, dorința sa de a „violenta“ spectatorul, de a sublinia evident o concepție de... teatru modern! Măcar de n-ar fi fost totul împrumutat, fals, vulgar. E păcat, mai ales, cînd te gîndești că acest îndepărtat colectiv a apelat la regia lui Alexa Visarion cu încredere legitimă într-o valoare tinăra — șef al promoției sale, cu intenția de a ridica nivelul artistic al producției, de a valorifica și stimula forțele actoricești, de a da posibilitate grupului de tineri actori (venit la acest teatru cu calificarea înaltă de cei mai buni din promoția anului trecut) să-și dezvolte talentul și calitățile profesionale.

